

РЕЦЕНЗІЯ

старшого викладача кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата сільськогосподарських наук, доцента **ГОЛУБЄВОЇ Тетяни Анатоліївни**
на дисертацію **ПІТЕРИ Владислава Олександровича** на тему:
**«Використання дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*)
в годівлі птиці м'ясного напрямку продуктивності»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
спеціальності 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»

Актуальність теми дисертації. Забезпечення населення України високоякісним м'ясом сільськогосподарської птиці значною мірою залежить від наявності якісних кормів у достатній кількості та доступних цін на них, які можуть собі дозволити виробники. В останні роки вартість кормів для птиці зростає і може складати до 80 % від загальної собівартості продукції.

Все більшого значення набуває можливість включення в кормовий баланс птиці додаткових кормових ресурсів, одним з яких є похідні дріжджів дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*). Дріжджі (*Saccharomyces cerevisiae*) є потенційно корисними, оскільки багатьма вченими встановлено, що вони покращують як перетравність корму, так і його якість, оскільки мають антимікробні властивості і можуть певною мірою бути альтернативою кормовим антибіотикам. Такі дріжджі прискорюють процеси травлення, ініціюючи процес бродіння, і є джерелом різноманітних травних ферментів. Одним із продуктів переробки таких дріжджів є дріжджовий екстракт, що слугує джерелом протеїну, отриманого з вмісту клітин живих дріжджів. За даними літератури він має високий рівень нуклеотидів, інозиту та глутамінової кислоти. Також є повідомлення, що ферментовані дріжджові екстракти багаті маннаноолігосахаридами, β -глюканами та іншими поживними метаболітами, які можуть оптимізувати здоров'я кишечника та імунітет, що призводить до ліпшої продуктивності росту та зниження ризику від хвороботворних мікроорганізмів.

У ряді досліджень додавання дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*) до раціонів сільськогосподарської птиці сприятливо впливало на конверсію корму птахів, розвиток травного каналу та імунних функцій, а також підтримку кишкової флори. Однак, потрібні подальші дослідження, щоб розширити знання про використання побічних відходів промислового виробництва з метою удосконалення ефективності вирощування сільськогосподарської птиці та підвищення рентабельності виробництва.

Зв'язок з науковою тематикою. Дисертаційні дослідження є складовою комплексних досліджень, проведених на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України у період 2022–2023 рр. за проектом «Науково-практичне обґрунтування протеїнового живлення тварин» (номер державної реєстрації 0122U001640).

Наукова новизна і теоретичне значення дисертації. Автором дисертації уперше проведено комплексну порівняльну оцінку впливу дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*) у годівлі курчат-бройлерів та перепелів м'ясного напрямку продуктивності за використання кормових ресурсів українського походження. Відповідно отримано нові дані щодо впливу такого екстракту на ріст, збереженість, споживання води та корму, конверсію корму, показники крові та перетравність елементів живлення. Узагальнено теоретичні знання щодо технології виготовлення, хімічного складу і поживності дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*) та його використання у годівлі сільськогосподарських тварин.

Головні результати, отримані особисто автором та практичне значення дисертації. Автором виконано повний обсяг передбачених експериментальних заходів, було проведено статистичну обробку даних, проаналізовано та узагальнено отримані результати досліджень, частину з яких впроваджено у виробництво в умовах СВК «Вівсяницький» Вінницької області та використано у навчальному процесі під час викладання дисциплін «Живлення тварин та якість кормів» та «Годівля тварин і технологія кормів».

Здобувачем встановлено ефективні рівні ведення дріжджового екстракту у комбікорми для перепелів та курчат-бройлерів, що становить 0,5 % в загальній структурі. Встановлено, що використання комбікормів із дріжджовим екстрактом на рівні 0,3–0,7 % також сприяло підвищенню продуктивності птиці. Однак, включення до комбікорму курчат-бройлерів та перепелів саме 0,5 % екстракту дріжджів показало найбільшу рентабельність виробництва.

Проведений аналіз звіту перевірки на наявність текстових співпадінь за допомогою програмного забезпечення дає підстави зробити висновок про оригінальність дисертації В. О. Пітери та вважати, що вона є результатом його самостійних досліджень.

Аналіз структури і змісту дисертації. Структура дисертації відповідає чинним вимогам. Дисертація викладена на 167 сторінках і складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів експериментальних досліджень, узагальнення результатів досліджень, висновку і пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків. Дисертація містить 55 таблиць, 11 рисунків. Список літератури містить 175 джерел, 153 з яких латиницею.

Розділ 1. Огляд літератури складається з трьох підрозділів, у яких висвітлено основні питання, що стосуються хімічного складу дріжджового екстракту, його поживної цінності та основних аспектів використання в годівлі тварин.

Розділ 2. Матеріали та методи досліджень. У цьому розділі містяться описані методики та методи досліджень, які використовувалися в ході дисертаційних досліджень.

Розділ 3. Результати експериментальних досліджень містять основні результати роботи та висвітлюють ефективність застосування та відсоток введення у структуру комбікормів для птиці м'ясного напрямку продуктивності смако-ароматичної добавки у вигляді дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*).

Розділ 4. Аналіз і узагальнення результатів досліджень. В даному розділі дисертант порівнює власні дослідження з дослідження інших вчених, які займалися даним питанням.

Висновки та пропозиції виробництву достатньою мірою відповідають поставленій меті і завданням.

Дисертацію написано українською мовою з використанням наукового стилю. Інформація подана логічно, структуровано та доступно.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих працях. Основні положення дисертації та отримані результати досліджень висвітлено у дев'яти наукових працях, з яких чотири статті у наукових фахових виданнях України та п'ять тез доповідей на конференціях.

Питання для дискусійного обговорення та побажання щодо змісту та оформлення дисертації. Водночас з позитивною оцінкою роботи вважаю доцільним виділити окремі дискусійні питання, зауваження та побажання:

1. На думку рецензента оглядову частину дисертації доцільно було скоротити з 27 до 20 % від її основного тексту.

2. В розділі «Матеріали та методи досліджень» доцільно загальну схему досліджень розмістити схематично, яка візуально охарактеризує процес досліджень.

3. Результати досліджень повною мірою описані, але, на думку рецензента, доцільно при аналізі власних результатів скористатися такими інструментами аналізу як «рівень регресії», «рівень детермінації», «ANOVA», які наразі використовуються у світовій практиці.

4. У розділі 4, враховуючи значний обсяг наукової літератури, у яких отримували схожі результати, доцільно більш широко провести аналіз і узагальнення отриманих результатів.

5. Пропозиції виробництву необхідно деталізувати, можливо зробити покликання на науково-практичні рекомендації.

6. Бажано не робити посилань у науковій роботі на підручники, посібники, конспекти лекцій тощо.

7. Автору необхідно звернути увагу на те, що в сучасній науковій літературі використовується термін «маса тіла», а не термін «жива маса». Принагідно звернутися до випусків найпрестижніших птахівничих журналів за останні 20 років, в яких не зустрічається термін «live weight».

8. У роботі зустрічаються деякі стилістичні, технічні і граматичні помилки, русизми, можливо пов'язані з комп'ютерним набором.

Загальний висновок. Дисертація Пітери Владислава Олександровича на тему: «Використання дріжджового екстракту (*Saccharomyces cerevisiae*) в годівлі птиці м'ясного напрямку продуктивності» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно. Наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються новизною, теоретичним і практичним значенням, а також достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації повністю розкриває тему, за якою виконувалася робота, відповідає меті й поставленим завданням.

За змістом і оформленням дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а Пітера Владислав Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» та спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Рецензент

**старший викладач кафедри годівлі тварин
та технології кормів імені П. Д. Пшеничного
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент**

Тетяна ГОЛУБЄВА

